

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

Zámecké listy

duben 2014

11. ročník, č. 4

pro potřeby klientů Domova pro seniory Pyšely

PRAHA
PRAGUE
PRAGA
PRAG

Domov pro seniory Pyšely

Náměstí T.G. Masaryka č. 1, 251 67 Pyšely
zřizovatel: Hlavní město Praha

Vážení a milí čtenáři,

Duben je čtvrtý měsíc gregoriánského kalendáře v roce. Má 30 dní. Slovo pochází ze slova dub. První dubnový den se nazývá apríl. Už od 16. století je apríl spojen s různými žertíky a drobnými zlomyslnostmi. Aprílové počasí označuje počasí nestálé, proměnlivé a používá se i tehdy, pokud se hovoří o proměnlivém a nestálém počasí v jiný čas. Naši předkové si proměnlivosti dubnového počasí velmi všimli, protože na kvalitě počasí závisela úroda, a tedy i jejich obživa. Vznikla tak spousta pranostik (duben je prý na pranostiky prý nejbohatším měsícem), které sice meteorologové dnes zpochybňují, protože se neopírají o žádná vědecká data, nicméně jsou, dalo by se říci, naším kulturním dědictvím. Jedna z pranostik například praví, že *vlhký duben věští suchý červen*. Stejně je tomu i v případě předpovědi *duben hojný vodou, říjen hojný vínem*, nebo *v dubnu teplý déšť požehnáním jest*. Naši předkové rovněž prorokovali, že *prší-li 1. dubna, bývá mokrá máj* nebo *je-li na Svatého Marka (25. 4.) deštivo, je sedm týdnů blátivo*. Další pranostiky, které se váží až ke konci dubna, už se týkají jarního počasí. Například nejznámější *na Svatého Jiří (24. 4.) vylézají hadi, štíři* nebo *na Svatého Jiří rodí se jaro..* Další pranostiky, které jsme objevili, se spíše váží k období před velikonočními svátky. Vězte tedy, že *je-li Zelený čtvrtek bílý, teplé léto bude*. Když *na Velký pátek zahřmí, na polích se urodí*. A *bude-li pršet na Bílou sobotu, bude málo třešní*.

Krásný měsíc duben Vám přeje redakce ZL

Společenská rubrika

V měsíci dubnu své narozeniny oslavují:

pan Ján Vincúr

paní Jiřina Vejvodová

paní Jiřina Chvátalová

paní Květoslava Trněná

paní Neonila Kuncová

Všem oslavencům gratulujeme, přejeme hodně zdraví, štěstí a životní pohodu.

Srdečně zveme oslavence a samozřejmě i všechny ostatní klienty na Kavárnu, kde všechno společně oslavíme.

Dne 8. dubna 2014 od 13.30 hodin v jídelně v přízemí

Rozloučili jsme se..

paní Božena Nechybová

paní Vanda Špánková

paní Eva Lintymerová

pan Miroslav Máša

Kulturní a společenské akce na měsíc duben

4.4. od 10. hodin na I. patře a od 13. hodin na II. patře –
KLUB FILMOVÉHO DIVÁKA

8.4. od 13.30 hod. – **KAVÁRNA** – party nejen pro
oslavence

11.4. AKTIVIZACE S NAĎOU VERECKOU od 10. hodin
a od 13. hodin

15.4. Výplata kapesného - Důchody

18.4. od 10. hodin na I. patře a od 13. hodin na II. patře
– **KLUB FILMOVÉHO DIVÁKA**

21.4. Velikonoční pondělí

25.4. AKTIVIZACE S NAĎOU VERECKOU od 10. hodin
a od 13. hodin

Výherní křížovka

1. nádoba na koupel

--	--	--	--

2. čtvrtý měsíc v roce

--	--	--	--	--

3. čidla sluchu

--	--	--	--	--	--

4. mlátit

--	--	--	--	--	--

5. opak dne

--	--	--

6. horní končetiny

--	--	--

7. doba

--	--	--

8. pozdrav

--	--	--	--

9. kur

--	--	--	--	--	--

10. souhlas

--	--	--

11. část ruky

--	--	--	--

12. dopravní prostředek

--	--	--	--

13. část obličeje
uprostřed

--	--	--

14. noční pták

--	--	--	--

15. doplněk k pánskému obleku

--	--	--	--	--	--

16. mléčný výrobek

--	--	--

17. ozdoba králů

--	--	--	--	--

18. jablka, hrušky..

--	--	--	--

19. souzvuk tónů

--	--	--	--

20. největší suchozemský savec

--	--	--	--

Velikonoční tradice

Velikonoční tradice jsou vlastně činnosti, které lidé dělají na Velikonoce již po staletí a staly se z nich tradice. Mísí se s Velikonočními pranostikami, které jsou vysvětleny v samostatném článku.

Každý si asi s pojmem Velikonoce spojí **Velikonoční pomlázku**. Podle tradice ze 14. století manželé a milenci šlehali své milé manželky a milenky. Ten, kdo časně ráno nevstal, byl polit studenou vodou v posteli. Uplést pomlázku měl v té době každý. Známe několik druhů, lišících se především počtem použitých proutků (3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, případně jejich násobky, které vytvoří netradiční masivní pomlázky). Na konec pomlázky se vplétá barevná stuha. V pozdějších dobách tedy všichni muži a děti vstávali na Velikonoční pondělí časně zrána, aby vyšli na koledu. Obcházeli sousedství a šlehali děvčata, aby byla příští rok zdravá a stále mladá.

Velikonoční vajíčka jsou další z Velikonočních tradic. Tu jako první zavedli pravděpodobně Egypťané. Nejstarší nalezená zrobená kraslice je podle vědců stará neuvěřitelných 2300 let. Vajíčka dostávali koledníci za odříkání hezké koledy. Velikonoční vajíčka musela být plná a barevná. Ty vyfouknuté, takzvané kraslice, se používali jako dekorace. Jejich hlavní předností je, že se na rozdíl od těch plných tak rychle nezkaží.

Barvení vajíček je se všemi dosud zmíněnými tradicemi pevně spojeno. Typickými barvami vajíček, která můžeme vykoledovat, jsou žlutá, zelená, červená a hnědá. A to z jasného důvodu – jedná se o přírodní barvy, díky nimž mohl každý doma vejce obarvit.

Velikonoční beránek je další z Velikonočních tradic. Je symbolem člena Božího stáda, o něj se stará jejich pastýř – židovský Bůh. Beránek je již od středověku známý jako obřadní pokrm. My se dnes můžeme jenom domnívat, zda si lidé mohli dovolit opravdové beránčí maso, které bylo v té době velice drahé, nebo zda pojídali pouze pečivo ve tvaru beránka. Dnes se pečivo ve tvaru beránka peče každým rokem na Velikonoce v mnoha rodinách.

Velikonoční zajíček je poslední tradicí, kterou si v tomto článku zmíníme. Symbol je převzatý z Německa. Mnoha lidem asi přijde zvláštní, proč právě zajíček rozdává velikonoční vajíčka. Původ této tradice najdeme v historii, kdy byl zajíc často vídán u lidských obydlí a hledal potravu. Dalším vysvětlením může být také fakt, že lidé dříve, když upekli chleba ve tvaru zajíčka, dávali doprostřed vejce. Ne vždycky vajíčka přináší Velikonoční zajíček. Ve středních Čechách nadělovala liška, jinde zase slepička či dokonce skřivanek.

Velikonoční pranostiky

Velikonoční pranostiky jsou nedílnou součástí Velikonočních svátků. V tomto článku si popíšeme, co lidé dělají na Velikonoce a čím si i my můžeme zpestřit těchto pár dní. Podle křesťanských tradic je prvním dnem ze svatého týdne **Sazometná středa**. Podle lidového obyčeje se lidé v tento den nesmí škaredit a mračit, jinak to budou dělat každou středu po celý rok. Středa dostala svoje jméno podle činnosti, která se v tu dobu dělávala – vymetaly se komíny.

O den později přichází **Zelený čtvrtek**. Původ tohoto názvu není přesně znám, ale usuzuje se, že je asi odvozen od zeleného mešního roucha, který nosili ten den faráři. Ve čtvrtek bychom měli jíst samou zelenou stravu, jako například zelí, špenát a podobně. Člověk by potom měl být silný a zdravý. Zajímavostí je, že právě v tento den uslyšíme naposled kostelní zvony. Když při jejich zvuku zacinkáme mincemi, pranostika praví, že jich potom v následujícím roce budeme mít hodně.

Na **Veliký pátek** se můžeme ochránit před nemocemi, pokud časně ráno skočíme do potoka. Pokud máte v rodině chlapce, který se nebojí potápět, řekněte mu, ať vyloví ze dna pusou kamínek a hodí ho levou rukou za sebe. Prý ho potom nebudou bolet zuby. Protože nemůžeme slyšet zvonit zvony, mají děti řehtat řehtačkami.

Bílá sobota je dnem úklidu. Každá hospodyňka uklízela světnici a celý dům, bílily se stěny pokojů a domů. Sobota byla zároveň i příprava na Boží Hod Velikonoční v Neděli. Chlapci pletli pomlázky, děvčata zdobila vajíčka. V ten den také skončil dlouhý půst a večer se v kostelech se zapáleným posvěceným ohněm před vchodem či uvnitř konala mše.

Nedělní **Boží Hod Velikonoční** byl vyvrcholením svátků. Světily se posvátné pokrmy jako beránci, mazance, chleba, víno a vejce. Děvčata už byla připravená na pondělní výprask a chlapci si naposledy přeříkávali koledu na pondělí.

Jako poslední následovalo **Velikonoční pondělí**, kdy kluci šlehali dívky proutěnou pomlázkou, často vyrobenou z vrbového proutí.

Dělalo se tomu proto, aby ženy byly příští rok silné a zdravé.

Odměnou za výprask jsou malovaná vajíčka. V některých oblastech ale naopak děvčata chodila s pomlázkou či polévala muže studenou vodou.

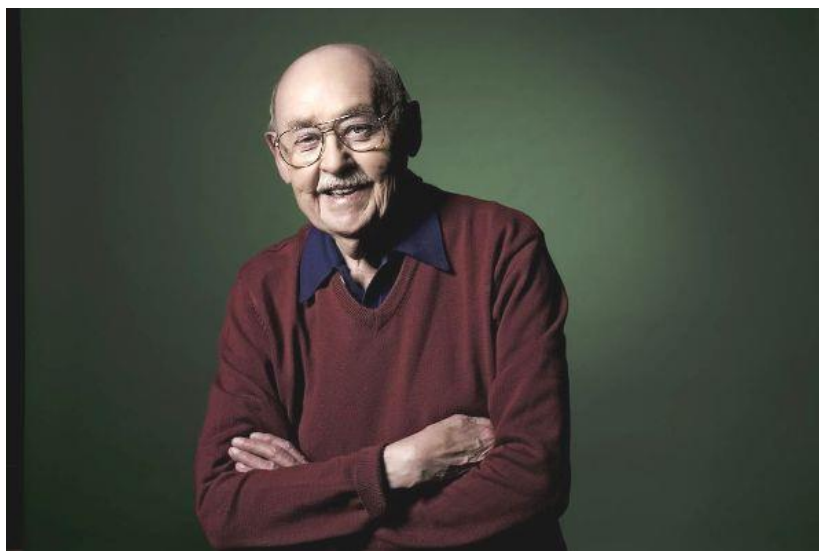
LUBOMÍR LIPSKÝ

Narodil se 19. dubna 1923 v Pelhřimově v rodině cukráře, v roce 1948 se oženil s tanečnicí Věrou Kittlerovou a měli dvě děti. Tatjana Jandourková (1949) je překladatelka, syn Lubomír (1951-91) byl filmový režisér.

Po maturitě na reálném gymnáziu absolvoval osm semestrů na FF UK Praha, obor divadelní věda a estetika. Hraje na pozoun, trubku, saxofon, klarinet, tubu a sbírá autogramy světových osobností. Spolu se svým bratrem Oldřichem založili v Pelhřimově Dramatické studio mladých a v Praze založili v roce 1945 Divadlo satiry. Po jeho likvidaci přijal angažmá v Realistickém divadle, od vzniku Městských divadel pražských v roce 1950 byl jejich členem celých čtyřicet let. Od roku 1996 vystupuje v Divadle ABC.

Mezi jeho nejznámější televizní i filmové postavy patří děda Potůček z českého televizního seriálu *Tři chlapi v chalupě (seriál)* (plus dalších dvou na něj navazujících filmů). Dále rozhlasová a televizní postava popleteného pana *Hlustvisiháka* nebo postava cirkusového klauna Cibulky z českého filmu *Šest medvědů s Cibulkou*.

Z divadelních rolí lze, mimo jiné, připomenout velice úspěšné divadelní představení *Charleyova teta* z Divadla ABC, které bylo v roce 1969 převedeno i do podoby televizního filmu.

SE SMÍCHEM JDE VŠE LÉPE..

Stojí dvě blondýnky proti sobě přes řeku a jedna křičí na druhou:

"Prosím tě, jak se dostanu na druhý břeh?"

A druhá jí odpovídá:

"Vždyť už jsi na druhém břehu!"

Přijdou dva policajti na křižovatku k semaforu.

Jeden si klekne na všechny čtyři, druhý mu vleze na záda a kouká nejdřív do červený, pak do oranžový a nakonec do zelený barvy.

Pak sleze, oba jdou na jinou křižovatku k semaforu, ten druhý udělá stoličku, první mu na ni vyleze a opět se podívá do červené, pak do oranžové a nakonec do zelené.

Pak opět jdou na jinou křižovatku a u dalšího semaforu se to celé opakuje.

Vidí je náčelník, chvíli je pozoruje a pak se jich zeptá:

"Hoši, propánajána, co to tady vyvádíte?!"

A jeden z těch policajtů mu odpoví:

"No, víte, my jsme dostali lístky do Semaforu a nevíme do kterýho."

Mladík se připotáčí k dívce sedící u stolu.

"Hele, nešla bys tancovat?"

Dívka rozpačitě špitne: "No, tak jo."

"Tak běž, nemám si totiž kam sednout."

Srazí se motorkář na silnici s ptáčkem.

Chudinka ptáček spadne na zem, cuká sebou, ale ještě není mrtvý.

Motorkářovi se ho zželí, a tak ho opatrně odveze domů. Tam ho položí do klece, rozdrolí mu chleba, do misky nalije vodu a čeká, jestli se uzdraví.

Ptáček se za několik dnů skutečně probere, rozhlídne se kolem sebe a vidí mříže, chleba a vodu. V tom mu dojde, co se stalo a říká:

"Ježíšmarjá, já ho zabil!"

Na tú svatú Kateřinu

1. Na tu svatú Katerinu, katerinskú nedělu,
na tu svatú Katerinu, katerinskú nedělu,
zverbovali šohajčka na vojnu,
zverbovali šohajčka na vojnu.
Sama královna, sama královna
ceduličku psala, ceduličku psala,
aby šohajka, aby šohajka
na vojnu dostala, na vojnu dostala.

Čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
bogaj, bogaj, bogaj, bogaj, čáry nebogaj.

2. Prečo ste ma zverbovali, zverbovali v nedělu,
prečo ste ma zverbovali, zverbovali v nedělu.
Prečo ste to něnechali na strelu?
prečo ste to něnechali na strelu?
Sama královna, sama královna
ceduličku psala, ceduličku psala,
aby šohajka, aby šohajka
z vojny dom dostala, z vojny dom dostala.

Čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
čobogaj, nebogaj, čáry nebogaj,
bogaj, bogaj, bogaj, bogaj, čáry nebogaj.

MUZIKÁL

Muzikál je syntetický dramatický žánr, jenž spojuje literaturu, hudbu a tanec. Slovo muzikál má vícero významů a může označovat též muzikálový film (tj. filmovou adaptaci muzikálu coby dramatického díla) anebo divadelní inscenaci muzikálu, případně též muzikálové divadlo jako druh divadla (vedle činohry, opery a baletu). Všechny tyto významy slova muzikál je nutno rozlišovat. O muzikálových hercích platí, že musí být dobří činoherci, zpěváci i tanečníci zároveň. Muzikál může být celozpívaný, nebo se v něm střídají zpěv a mluvené slovo. Stejně tak může být muzikál celotančený (vznikla i představení, jež se více blíží baletu) nebo v něm nemusí být balet obsažen vůbec. Slovo muzikál pochází zkrácením anglického slovního spojení musical comedy, které označovalo v 1. pol. 20. století revue s humoristickými a pěveckými čísly, jež mnohdy neměla souvislý děj.

Muzikál vznikl v USA z různorodých kořenů, z nichž významnou složkou byly opereta, ale také singspiel, revue (výše zmíněná musical comedy) apod. Jako první muzikál vůbec je označována Show boat (česky Lod' komediantů) z roku 1927 v New Yorku, jež kromě písní obsahuje i jednotící příběh herců putujících po Mississippi a vyjadřuje se i k rasovým otázkám v americké společnosti. Úspěch Show boat podnítil řadu dalších autorů k práci, takže od 30. let do současnosti vznikly stovky nejrozličnějších hudebních produkcí. Hudební výraz muzikálu byl postupně ovlivňován jazzem, klasickou hudbou, rockem a moderní pop music. Nejdůležitějším místem vývoje muzikálu byla newyorská Broadway a její divadla. Řada muzikálů byla později úspěšně zfilmována. Většina celosvětově proslulých muzikálů měla premiéru na Broadwayi. V tzv. zlaté éře muzikálu (od 40. do 60. let 20. století) vznikla řada dodnes populárních děl. K jeho obrovskému boomu přispěli hudební géniové jako George Gershwin, Jerome Kern, Irving Berlin. V Evropě převzaly americké muzikály vedoucí úlohu po druhé světové válce.

Hudební a divadelní vědci obvykle označují za jediný muzikál srovnatelný kvalitou se zahraniční muzikálovou produkcí filmový muzikál Starci na chmelu. Do roku 1989 však vznikla celá řada tzv. hudebních komedií, ve kterých se nejen zpívá, ale i tančí. Některé z nich se staly doslova kultem a jejich písně jsou dodnes velmi populární. Od 90. let byly v Česku více produkovány zahraniční i původní muzikály, jednalo se často o divácky úspěšná díla. Ta se však velmi liší svojí kvalitou. Především jsou jasně patrné velké rozdíly mezi původními muzikály, které vznikají na stálých divadelních scénách po celém Česku.